

de preot N.V. Hodoroabă, profesor din Iași, fost confesor militar în Războiul din 1916-1918, „Idealul național pentru care trăim, luptăm și ne sacrificăm” de protopop colonel Ion Dăncilă, „Sufletul de aur al ostașului român” de preot căpitan Sextil S. Dascălu, „Metoda activă cu ostașii” de preot maior Ilie Deleanu, „Ce urmărește Rusia prin reînființarea Bisericii ortodoxe în U.R.S.S.” de preot căpitan Grigorie Enăchescu, „Emisiuni religioase la radio” de preot căpitan B. Totoiescu, „Problema mașinismului” de preot căpitan S. Coman, „Eroi

în legendă. Încă un erou tanchist: Căpitan Ion Cernea” de preot căpitan M.C., „Sentimentul creștinesc al milei” de preot căpitan S. Coman, „Chipul Domnului Iisus în pictura creștină” de preot căpitan D.M. Acsinte, „Impresionanta cuvântare a I.P.S. Mitropolit Nicolae Bălan”, „Cu prilejul alegerilor episcopale. Un gest de înaltă ținută morală și patriotică al Episcopului Ciopron al Armatei. De ce nu a candidat P.S. Dr. Ciopron la alegerile episcopale” și „Episcopul Armatei pe front”.

NOTE

1 Comandamentul Flotei Constanța.

2 La 23 aprilie 1921, Senatul României a adoptat cererea de prioritate în procedură de urgență a dezbaterii *Legii pentru organizarea clerului militar*, proiect legislativ în 12 articole, promotorii Legii fiind mitropolitul Pimen Georgescu și generalul Ioan Rășcanu, ministru de Război. Legea, adoptată de Senat pe 8 iulie 1921 și de Adunarea Deputaților pe 19 iulie 1921, a fost promulgată de Regele Ferdinand pe 20 iulie 1921, prin Înaltul Decret nr. 3378. Noua lege a intrat în vigoare după publicarea sa în „Monitorul Oficial” nr. 99 din 6 august 1921; Marius-Cătălin Mitrea „Episcopia Armatei Române – apostolat în slujba patriei”, în revista „Misiunea”, Anul I, nr. 1/2014, pp. 54-60.

3 Dan Gâju, „Istoria presei militare de la Cezar la Ceaușescu. Armata. Presa scrisă”, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2012, p. 438.

4 „Arma Cuvântului”, Anul I, nr. 1, mai 1940, pp. 1-2. La Biblioteca Academiei Române se află la „Periodice”, cota I 17606.

5 Pentru detalii, vezi Comandor dr. Marian Moșneagu, „Un pastor de suflete. Preotul locotenent-colonel Ilie Deleanu”, în revista „Misiunea”, Anul II, nr. 1(2)/2015, pp. 68-74.

6 Reproducere din ziarul „Universul”.

7 Sunt evocate figurile preoților Euthemie, supranumit Zelosul, „sufletul vremurilor lui Mihai Viteazul”, popa Stoica din Farcaș, Ilarion al Argeșului, Radu de la Celeiu, Balint din Munții Apuseni și arhimandritul Iustin Șerbănescu, cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”.

8 Pentru detalii, vezi drd. Gabriel Pătrașcu, „Biserica militară Mihai Vodă”, în revista „Misiunea”, Anul II, nr. 1(2)/2015, pp. 16-19.

9 „Moldova” din 28 ianuarie 1944.

Comandor (r) prof. dr. Aurel PENTELESCU

UN VALOROS INSTRUMENT PENTRU CERCETAREA ISTORIEI BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

La Editura Mega, Cluj-Napoca, a apărut recent lucrarea *Istoria Bisericii Ortodoxe Române (1859-1914). Bibliografie generală*, semnată de tânărul cercetător Ionuț-Constantin Petcu. *Cuvântul înainte* este semnat de profesorul universitar Alin Ciupală de la Facultatea de Istorie a Universității din București. De fapt, cum afirmă autorul, acest proiect a fost început în primăvara anului 2013 la inițiativa distinsului universitar, iar „colaborarea permanentă cu domnia sa a reprezentat cheia finalizării acestuia”.

În cele 241 pagini ale lucrării sunt incluse 2.391 titluri reperate de autor pe tema aleasă din vasta bibliografie consultată, faptul conferind volumului un loc unic în istoriografie. „Istoria Bisericii Ortodoxe Române între Unirea Principatelor și izbucnirea Primului Război Mondial – notează profesorul Alin Ciupală în *Cuvântul înainte* – ne este oferită într-o manieră sintetică în paginile de față”. Pentru a adăuga semnificativ: „Parcursul bibliografiei ne arată în ce măsură

subiectul a fost frecventat, ce s-a scris până acum și, poate cel mai important aspect, *ce se mai poate scrie* (s.n.)”.

Volumul este alcătuit din patru mari capitole: *Izvoare editate; Legislație; Personalități; Lucrări speciale și generale*. La rândul lor, primele trei capitole sunt împărțite în câte patru subcapitole: *Principatele Unite/Regatul României; Transilvania; Basarabia și Bucovina; Români la sud de Dunăre*. Autorul argumentează în acest sens: „Raționamentul acestei divideri a stat în *unicitatea* (s.n.) Bisericii Ortodoxe din fiecare provincie sau regiune, ce a avut un parcurs particular și o istorie aparte, fără a nega punctele de legătură înainte de unificarea bisericească în cadrul Bisericii Ortodoxe Române” (cf. *Notă asupra ediției*, pp. 9-10).

Totodată, autorul ne asigură că travaliul prestat pentru notificarea celor 2.391 de titluri a necesitat explorarea a „aproximativ 90% din totalul titlurilor privitoare la istoria ortodoxiei românești din perioada 1859-1914 existente

în fondul bibliotecilor publice române, atât în cel de carte, cât și în cel de periodice”, fapt cu totul meritoriu, demn de semnalat, precizând, în acest sens, că volumul *Istoria Bisericii Ortodoxe Române (1859-1914). Bibliografie generală* „pune în față istoricul titluri, din fondul de carte sau de periodice, apărute atât sub auspiciile Bisericii, cât și din afara acesteia”.

Deosebit este capitolul *Izvoare edite*, care include 730 de titluri, o adevărată panoramă istorică a Bisericii Ortodoxe, grupate pe provinciile istorice mai sus amintite: 579 titluri pentru *Principatele Unite/Regatul României* ș.a.m.d., ordonate alfabetic (autori și lucrări) în cadrul fiecăruia din cele patru secțiuni/subcapitole.

La capitolul al doilea, *Legislație*, autorul notifică un total de 61 acte normative (legi, colecție de legi, proiecte de legi, regulamente etc.), inclusiv autorii unora dintre acestea (Andrei Șaguna, Nifon Rusăilă, ș.a.), distribuite, la fel, pe secțiuni/subcapitole: 41 (de la 731 la 771 din totalul de 2.391) pentru *Principatele Unite/Regatul României* ș.a.m.d. În context, gândim cât de interesantă și extrem de utilă ar fi, numai pe această temă, dar și pe celelalte teme, notificarea bibliografică pe segmentul de timp 1914-1948, adică de la izbucnirea Primului Război Mondial până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și instituționalizarea regimului comunist ateu în România, cu suita actelor normative privitoare la unificarea Bisericii Ortodoxe după Marea Unire din anul 1918 și ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie, în 1925.

Fără îndoială, capitolul cel mai „captivant” din punctul de vedere al lecturii curente, dar mai ales al celei specializate, este al treilea, privitor la *Personalități*. Este vorba doar de personalități bisericești, notificate, la fel, alfabetic (numele, prenumele, anul nașterii, anul morții), în cadrul

celor patru secțiuni/subcapitole. Au fost notificate în total 161 personalități: 80 personalități pentru *Principatele Unite/Regatul României*, cu un total de 482 de lucrări (de la 792 la 1.273) ș.a.m.d. Sunt personalități care adună sub notificarea lor un număr impresionant de titluri despre viața și activitatea lor, fapt ce denotă, fără îndoială, prestigiul și importanța lor ca slujitori ai Bisericii. Vom da câteva exemple, astfel: Șaguna, Andrei (1808-1873), Mitropolit al Ardealului, canonizat sfânt (recent): 237 titluri (de la 1.527 la 1.763 din totalul de 2.391); Ștefănescu, Melchisedec (1823-1892), Episcop al Romanului, membru titular al Academiei Române: 78 titluri (de la 1.167 la 1.244 din totalul de 2.391); Rusăilă, Nifon (1789-1875), Mitropolitul Ungrovlahiei: 16 titluri (de la 1.118 la 1.131 din totalul de 2.391); Mețianu, Ioan (1828-1916), Mitropolitul Ardealului: 31 titluri (de la 1.399 la 1.429 din totalul de 2.391) ș.a.m.d.

Ultimul capitol al lucrării, al patrulea, *Lucrări speciale și generale*, include 518 titluri (de la 1.873 la 2.391), care oferă (titluri de volume, lucrări de autor, studii și articole) o mare varietate de aspecte investigate sub raport științific atât de autori bisericești, cât și de autori laici, fie pe segmentul de timp 1859-1914, fie conexe problematicii cercetate de către aceștia.

Se poate conchide, citind chiar pe autor, că lucrarea *Istoria Bisericii Ortodoxe Române (1859-1914). Bibliografie generală*, semnată de Ionuț-Constantin Petcu, oferă „cercetătorilor o bibliografie istorică, un instrument de documentare și informare amplu”, care, adăugăm noi, constituie, prin modul cum a fost proiectată și realizată o importantă realizare (instrument de lucru) în istoriografie pe tema aleasă, spre cinstea și admirația autorului, tânăr cercetător.

